

WIENIAWA

Lokalizacja (historyczna i współczesna)

WIENIAWA, powiat radomski województwa sandomierskiego (ob. powiat radomski, województwo mazowieckie), dekanat skrzywnieński, archidiecezja gnieźnieńska (ob. dekanat przysuski, diecezja radomska), kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej, prezbiterium, północna ścianka łuku tęczowego, nawa, ściana północna, zespół wczesnonowożytnych zacheuszków, polichromia

Datowanie (z fazami)

po 1510

Fundator / fundatorzy (odpowiednio do faz)

zapewne fundator budowy kościoła – ks. prob. Stanisław Młodecki h. Półkozic

Wykonawcy (osoby, warsztat, krąg artystyczny) – pierwotni i wtórni

niezidentyfikowany warsztat lokalny (?)

Historia powstania

Wieś rycerska o nazwie Kłudno (Kłodno), przemianowana później przez ród Wieniawitów na Wieniawę. Pierwszy kościół drewniany zbudowany w 1264 r. przez ks. prob. Hieronima Strzembosza, parafia erygowana w 1369 r. Zamknięte trójbocznie prezbiterium z piętrową zakrystią wzniesione z kamienia w XIV w. z donacji ks. Mikołaja, dziekana kieleckiego; nowa, podwyższona nawa z kruchtą i południowa kaplica-mauzoleum św. Stanisława, 1510 – fund. ks. prob. Stanisław Młodecki h. Półkozic.

Przekształcenia, remonty, konserwacje

Kościół rozbudowany w formach dojrzaobarokowych w 1703 r. sumptem Karola Dunin Wąsowskiego ze Smogorzowa h. Łabędź, podkomorzego sandomierskiego. Gruntownie remontowany w latach 1909-1912. Wnętrze odnowione w latach 1987–1999 staraniem ks. Jana Blicharza, wtedy wykonane odkryvky sondażowe, które ujawniły istnienie na ścianach występu łuku tęczowego i na ścianie północnej prezbiterium i nawy reliktyw wczesnonowożytnych zacheuszków oraz kompozycji malarskich o nieustalonej tematyce.

Kompozycja / układ

Grupa trzech różnych odkrywek:

1. prezbiterium, ściana północna, kwadratowa – zarys zacheuska w formie białawego krzyża greckiego w szerokim cynobrowym otoku, między ramionami czarne kontury ornamentu roślinnego; Nawa główna, ściana południowa, przeszła pierwsze-trzecie, nieregularne odkryvky sondażowe, stratygraficzne; zacheuszki rozmieszczone w równych odstępach 2-3 metrów.
2. prezbiterium, północny występ łuku tęczowego, ścianka od strony wschodniej, zarys zacheuska j.w.
3. prezbiterium, ściana północna, górna strefa, silnie zatarte, nieczytelne fragmenty większej kompozycji figuralnej (?)

Ikonografia

Odkryvky 1-2 – dekoracyjna wersja znaku jednego z dwunastu miejsc, w których biskup dokonując obrzędu konsekracji nakłada oleje święte (umieszczając dodatkowo we niecce partykuły relikwii świętych, później zamurowywane)

Analiza formalno-stylistyczna

Odkryvky 1-2 – zastosowanie okazalszej oprawy ornamentальной głównego motywu krzyża wskazuje na chęć nadania odpowiedniej rangi polichromii ściennej (obecnie ukrytej pod warstwami tynku)

Źródła i literatura przedmiotu

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. III: *Województwo kieleckie*, red. J. Z. Łoziński i B. Wolff, z. 10: *Powiat radomski*, oprac. K. Szczepkowska oraz E. Krygier i J.Z. Łoziński, Warszawa 1961, s. 53; D. Kupisz, *Rody szlacheckie ziemi radomskiej*, Radom 2009, s. 78.

Fotografie:



Wie



niawa, kościół parafialny pw. św. Katarzyny, prezbiterium, występ północny łuku tęczowego, strona wschodnia, odkrywka z zacheuszkim, po 1510, wyk. nieustalony warsztat lokalny (?), fot. MW, 2016





